

Ny innsamlingsordning og gebyrmodell fra 2027

Behandlet av styret i RfD 1.10.2024

Behandlet av representantskapet 27.11.2024

Politisk behandlet i RfDs deltakerkommuner 2025

Beslutningssak 10-25 på Representantskapsmøte 29.4.2025

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Innhold

1. Sammendrag	2
2. Innledning	3
3. Behovet for endring	4
4. Egne og andres erfaringer	5
5. Konkrete endringer	6
6. Tidspunktet for endringen	6
7. Dagens innsamlingsordning	7
8. Ny innsamlingsordning	8
9. Ny gebyrmodell	10
10. Null-alternativet – konsekvenser av å ikke gjøre tiltakene	11
11. Spørsmål og innvendinger	13

1. Sammendrag

Etter 25 år med kildesortering er over halvparten av det som havner i restavfallet feilsortert. Til tross for mange tiltak er vi fremdeles et godt stykke unna målet om 65 prosent materialgjenvinning innen 2035.

En statlig avgift på forbrenning av restavfall er allerede innført, med forventning om en gradvis økning i årene som kommer. Dette vil påvirke renovasjonskostnadene, og det er viktig med tiltak som demper kostnadsveksten og bidrar til at vi når miljømålene.

For å lykkes med dette må vi gjøre endringer i både innsamlingsordningen og gebyrmodellen. Beholdertyper og tømmefrekvens vil tilpasses dagens behov, og den nye gebyrmodellen vil gi innbyggerne større valgfrihet og fleksibilitet.

Ordnningen som planlegges fra 2027 vil være mer rettferdig og effektiv, og gi incentiver til både avfallsminimering og bedre sortering. Gebyrmodellen vil følge prinsippet om at forurensere betaler. Dette vil bidra til at de som kaster mindre og sorterer mer får lavere gebyr. Samtidig tilrettelegges det for å dekke ulike behov blant innbyggerne. Dette er i tråd med norsk avfallspolitikk og miljølovgivning. Tiltakene er en konkretisering av langtidsplanen «RfD mot 2035», som tidligere er politisk behandlet av eierkommunene.

Om tiltakene ikke gjennomføres, vil konsekvensene være høyere gebyr, økte utslipp og lavere måloppnåelse. Dette anbefales ikke, men omtales som et «null-alternativ».

Dette dokumentet beskriver de endringene styret mener er nødvendige å gjøre i renovasjonsordningen, for å nå miljømålene og samtidig holde kostnadene nede.

2. Innledning

RfDs samfunnsoppdrag er å sørge for at husholdningsavfallet i eierkommunene gjenvinnes på en ansvarlig og kostnadseffektiv måte, med størst mulig klimanytte. Vi skal bidra til at innbyggerne kaster mindre, sorterer mer og velger brukt fremfor nytt.

Etter 25 år med kildesortering ser vi fortsatt at halvparten av innholdet i en gjennomsnittlig restavfallsbeholder kunne vært sortert ut.

I langtidsplanen «RfD mot 2035 – Fremtidens renovasjonsordning» er det vedtatt seks

hovedtiltak for å nå de overordnede målene om 65 % materialgjenvinning innen 2035, samt sikre kostnadseffektiv drift. Eierkommunene har sluttet seg til denne langtidsplanen. Fremover må vi sørge for at det lønner seg å kildesortere, i tråd med forurenser betaler-prinsippet.

To av hovedtiltakene fra langtidsplanen bidrar til dette, og vil berøre innbyggerne direkte:

- Tilpasse beholdertyper og tømmefrekvens
- Ny gebyrmodell med større valgfrihet

Et standard beholdersett har forandret seg lite på de 25 årene vi har hatt kildesortering i Drammensregionen. Fra 2027 legges det opp til beholderløsninger med større valgfrihet.

3. Behovet for endring

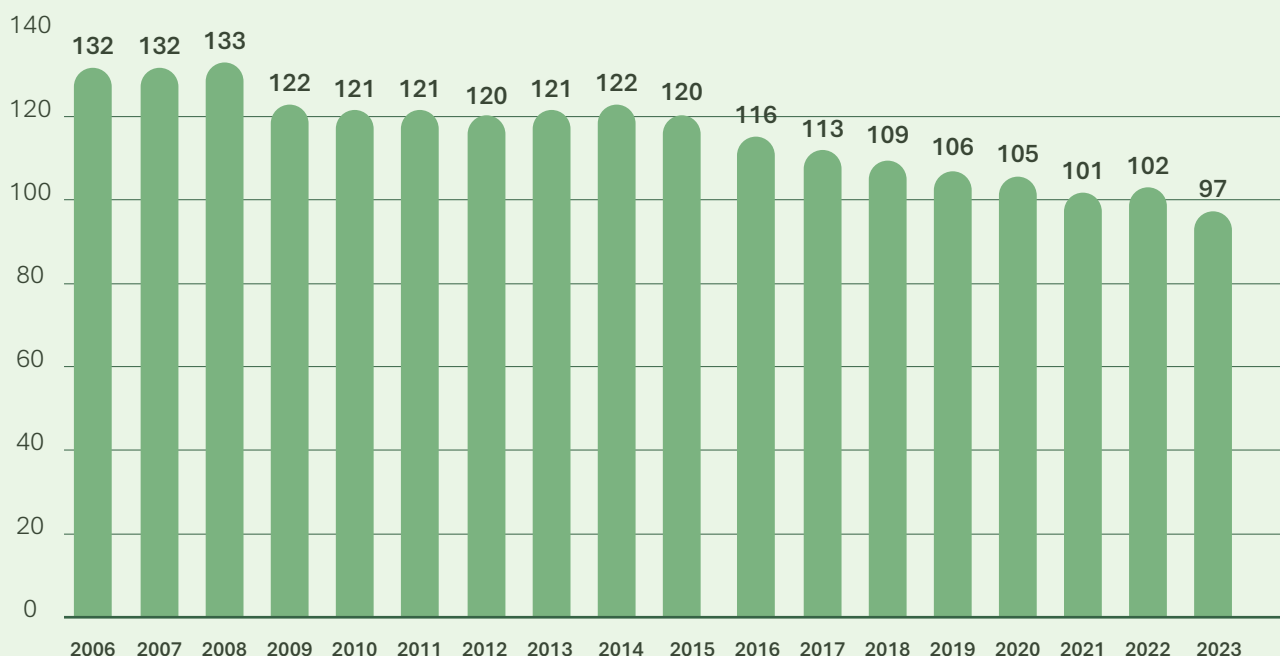
I dag har de fleste innbyggerne en standard renovasjonsløsning med stor restavfallskapasitet. Dette var nødvendig da kildesortering ble innført på slutten av 1990-tallet, fordi det tar tid å bygge kunnskap og endre vaner, i tillegg til at det ble kastet mer enn i dag. Vi har senere fått egne innsamlingsordninger for plast-, glass- og metallemballasje, men kapasiteten for restavfall har vært uforandret i 25 år, med unntak av ordningen «sommertømming» som ble gjort om til bestillingsordning i 2019.

Den gjeldende ordningen er i liten grad tilpasset dagens behov. Det blir stadig flere små husstander, og mange av disse har lite avfall. Husstander som kaster lite og sorterer bra, er med på å betale for avfallet til husstander som kaster

mye og sorterer lite. Dette er ikke rettferdig, og strider mot forurensar betaler-prinsippet som den norske forurensingsloven er bygget på.

En gjennomsnittlig husstand som sorterer avfallet sitt, vil ikke ha fylt opp restavfallsbeholderen når den tømmes annenhver uke. For å oppnå mindre feilsortering vil den nye standarden være at restavfall tømmes hver 4. uke, uten at beholderen blir større.

Dette vil lønne seg både økonomisk og miljømessig. Fremover vil det bli vesentlig dyrere å sende avfall til forbrenning på grunn av den statlige CO₂-avgiften. Tiltaket vil gi mindre restavfall og reduserte transportutslipp, samt lavere miljøavgifter og driftskostnader.

Restavfallsmengden per innbygger har gått ned ca. 25 % siden 2006, men beholderstørrelse og hentefrekvens er den samme. Renovatørene tømmer mange halvfulle beholdere, og dette er ikke rasjonelt.

4. Egne og andres erfaringer

Overordnet opplever gjenvinningsbransjen at det mest effektive virkemiddelet for å bedre sorteringen, er å redusere restavfallskapasiteten.

Mer enn 90 kommuner og selskaper har allerede gått over til fire ukers hentefrekvens for restavfall. RfD har tett dialog med Vesar (Vestfold) og Sirkula (Innlandet), som har hatt gode resultater, i tillegg til flere andre som enten har innført eller planlegger de samme tiltakene.

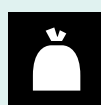
Erfaringsmessig er dette en endring som vil møte motstand i starten fordi man frykter overfylte beholdere – og alt det medfører.

Større endringer der innbyggerne opplever at de må betale ekstra for noe som har vært

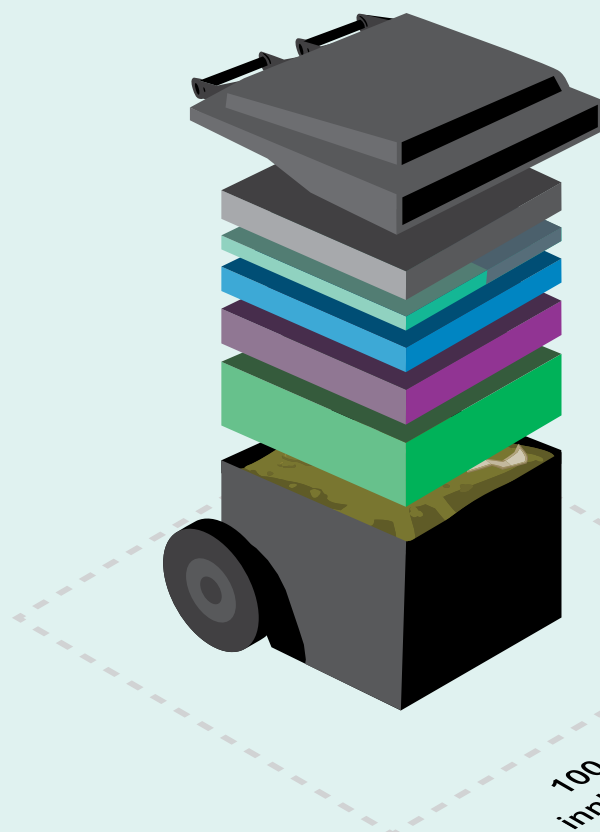
dekket av gebyret tidligere, eller at det innføres begrensninger i tilbudet, møtes ofte med skepsis.

Endringene som foreslås vil være viktige bidrag til at vi når de overordnede målene, og det vil gi økt effektivitet og mer rettferdig fordeling av kostnadene. God kommunikasjon er avgjørende for at innbyggerne skal forstå og akseptere at endringen er nødvendig.

Realiteten er at så lenge avfallet sorteres slik det skal, vil beholderne være store nok for de aller fleste. Vi har full forståelse for at man har mer avfall i noen faser av livet, som for eksempel når man har små barn. Dette vil det selvsagt lages egne ordninger for.

Restavfall

50,7 % Feilsortert

4,0 % Glass- og metallemballasje

6,6 % Papp- og papiravfall

12,4 % Plastemballasje

21,0 % Matavfall

6,7 % Annet

49,3 % Restavfall

100,6 kg per
innbygger i 2023

Sorteringsanalyser viser at om lag halvparten av det som kastes i restavfallsbeholderen kunne vært sortert ut og gjenvunnet.

5. Konkrete endringer

Den viktigste endringen i den nye ordningen er at innbyggerne i større grad vil kunne velge størrelse og tømmefrekvens på egne avfallsbeholdere. De som lykkes med god sortering og kaster mindre avfall, vil få lavere kostnader. De som kaster mye, spesielt restavfall, vil måtte betale mer.

Det jobbes med kompenserende ordninger for de som har gode grunner til økt restavfall i en periode, for eksempel i småbarnsfasen.

Dagens todelte beholder for matavfall og restavfall vil bli byttet ut med separate beholdere, slik at det blir enklere for innbyggerne å gjøre tilpasninger i beholderstørrelse og tømmefrekvens.

Matavfall vil tømmes annenhver uke som før, mens restavfall vil tømmes hver fjerde uke. Dette vil være et av de viktigste tiltakene for å redusere restavfallsmengdene.

Plastemballasje, papiravfall og glass- og metallemballasje vil ha samme tømmefrekvens som før, men størrelsen på beholderne vil være valgfrie. Det planlegges også mulighet for å bestille egen beholder for plastemballasje.

Det blir også mulig å bestille større restavfallsbeholder og hyppigere avfallshenting mot ekstra betaling. Mange av de andre tilvalgene kan gjøres uten tillegg.

For enkelte borettslag og sameier med fellesløsninger vil det innføres avfallshenting basert på vekt, slik at beboerne får dokumentert mengden avfall og hvor mye som er sortert. Da vil fellesskapene som er flinke kunne få lavere renovasjonskostnader. Sensorer i beholderne bidrar til at henting kan optimaliseres, ved at beholderne kun tømmes når det er behov.

6. Tidspunktet for endringen

De fleste endringene vil tre i kraft ved årsskiftet 2026/27. Da går kontrakten med dagens underleverandør på avfallshenting ut, og vi har mulighet til å gjøre større endringer i ordningen. Det praktiske arbeidet med utskifting av beholdere er omfattende, og vil gjøres gradvis i årene fremover.

Gebyrene som foreslås høsten 2026, med virkning fra 2027, vil ta utgangspunkt i den nye prismodellen. Vi legger opp til god en prosess i forkant av dette, med tid til drøfting og politisk forankring.

Utløp av innsamlingskontrakten er et naturlig tidspunkt for endringer.

7. Dagens innsamlingsordning

«Standard renovasjon» består i dag av en todelt beholder til matavfall/restavfall (260 l) som tømmes annenhver uke. Beholder for papir (240 l) tømmes hver 4. uke, og glass- og metallemballasje (140 l) tømmes hver 8 uke. Plastemballasje samles inn hver 4. uke i sekk.

For de som har mye avfall tilbys løsning for «storfamilie» med større beholdere mot 30 % tillegg i gebyr.

For de som samarbeider om fellesløsning tilbys 20% lavere renovasjonsgebyr.

Fritidseiendommer tilbys som hovedregel tilgang til en fellesløsning, og betaler lavere gebyr enn boligeiendommer.

De viktigste svakheter ved dagens renovasjonsløsning og gebyrmodell er følgende:

- Delt beholder til matavfall og restavfall gjør at begge avfallstyper må tømmes samme dag. Dette gir liten fleksibilitet og individuell valgfrihet.
- Tømming hver 14 dag er nødvendig for matavfall, men gir mye ledig kapasitet i restavfallsbeholderen for de som sorterer godt.
- Gebyrmodellen inneholder ikke noen incentiver til avfallsreduksjon og bedre sortering, slik forurensingsloven beskriver.
- «Standard renovasjon» passer ikke for alle, og det finnes for eksempel ikke noe kostnadsbesparende tilbud til de som har mindre avfall enn gjennomsnittet.
- De som deltar i fellesløsninger betaler samme gebyr uavhengig av hvor mange som deltar, eller hvor godt eller dårlig samarbeidet fungerer.

8. Ny innsamlingsordning

Nedenfor beskrives i hovedtrekk hvordan den nye ordningen vil bli for de som har egne beholdere, samarbeid og store fellestløsninger.

a. Eneboliger og andre med egne beholdere

Slik blir ny standard renovasjonsordning for de som bor i enebolig, og for andre med egne beholdere:

Restavfall:

140 liters beholder som tømmes hver 4. uke

Matavfall:

140 liters beholder som tømmes hver 2. uke

Papiravfall:

240 liters beholder som tømmes hver 4. uke

Glass- og metallemballasje:

140 liters beholder som tømmes hver 8. uke

Plastemballasje:

Plastsekk som hentes hver 4. uke

Valgfrie endringer som kan tilbys uten tillegg i gebyret:

- Større eller mindre beholder til matavfall
- Større eller mindre beholder til papiravfall
- Større eller mindre beholder til glass- og metallemballasje
- Egen beholder til plastemballasje

I en overgangsperiode tilbys bytte av beholder uten ekstra kostnad. For senere år vil det foreslås et gebyr som dekker kostnadene for selve byttet av beholderen.

Valgfrie endringer som kan tilbys mot betaling:

- Større beholder til restavfall. (Familier med småbarn kan f.eks. tilbys redusert pris på større restavfallsbeholder)
- Oftere tømning av restavfall ved behov
- Ekstra matavfallshenting om sommeren
- Henting av hageavfall (én gang per år)

Valgfrie endringer som gir lavere gebyr:

- Mindre beholder til restavfall
- Hjemmekompostering (dagens ordning videreføres)

b. Frivillig samarbeid (to eller flere husstander samarbeider om felles beholder)

Naboer kan oppnå fordeler ved å felles beholdere. Dette betinger at husstandene klarer å samarbeide godt, og at de blir enige om hvor store beholdere de trenger. Gebyret fordeles likt på alle husstandene i samarbeidet.

Det kan tilbys restavfallsbeholder på 140 liter, 240 liter, 360 liter eller 660 liter. Det kan også bestilles flere beholdere av samme type. Gebyret settes ut fra størrelsen på restavfallsbeholderen og eventuelle tilvalg som bestilles.

For matavfall, papiravfall, glass- og metallemballasje og plastemballasje tilbys de samme valgene som i punkt a, uten at det påvirker gebyret.

c. Større fellestløsninger

Til enkelte borettslag, sameier og bygårder tilbys en helt ny modell for større samarbeid. Det planlegges for at RfD skal kunne fakturere etter mengden restavfall som er levert.

Innbyggerne kan da få lavere felleskostnader ved å sortere bedre.

Restavfallsbeholderen vil veies med en vekt på renovasjonsbilen ved hver tømning og kan tømmes etter behov.

d. Fremtidige løsninger

Punkt a til c beskriver løsninger som planlegges å være på plass ved årsskiftet 2026/27. I tråd med langtidsplanen vurderes i tillegg flere nye ordninger, som kan innføres på sikt:

- Egen beholder til hageavfall (løv/gress)
- Grovavfallshenting (hentes på bestilling)
- Innsamling av ombruksvarer
- Egen beholder eller pose til tekstiler
- Selvbetjente ordninger for farlig avfall m.m.

Disse løsningene krever at det hentes inn gode beslutningsgrunnlag og må testes grundig før de eventuelt innføres.

Ny beholderløsning vil ha separate beholdere for restavfall og matavfall, og valgmuligheter for ulike beholderstørrelser. De som ønsker det, kan også få egen beholder til plastemballasje.

9. Ny gebyrmodell

Dagens gebyrmodell består i prinsippet av tre valg:

- Standard renovasjon (100 % gebyr, og standard beholdersett)
- Storfamilie (130 % gebyr, og større beholdere)
- Samarbeid (80 % gebyr, og delt beholder mellom flere husstander)

Gebyrsystemet har vært uforandret i over 20 år, og fanger i liten grad opp om man er flink til å kildesortere, eller om husstanden har mye eller lite avfall. Bruk av gjenvinningsstasjonene er inkludert i alle gebyrtyper.

Det nye gebyrsystemet forutsettes å ha større grad av valgfrihet, og være gunstig for de som kaster mindre og sorterer mer.

Det nye gebyrsystemet vil bestå av:

- Et grunnbeløp, som dekker kostnaden til infrastruktur og felles kostnader

- Et variabelt beløp, som settes ut ifra størrelsen på restavfallsbeholderen
- Muligheter for tillegg eller fradrag basert på de ulike tilvalgene

For enkelte større fellesløsninger planlegges å veie avfallet og at det betales for faktisk levert avfallsmengde.

De som har et ansvarlig forbruk og sorterer godt vil betale mindre, mens de som sorterer lite eller kaster mye vil betale mer. Dette samsvarer bedre med forurensingsloven, og er godt forankret i norsk avfallspolitikk.

Gebyrsystemet vil detaljeres og konkretiseres før det legges frem til endelig behandling.

Ny gebyrmodell gir besparelser for de som bidrar til felles måloppnåelse.

10. Null-alternativet – konsekvenser av å ikke gjøre tiltakene

Dersom de foreslåtte tiltakene ikke gjennomføres, vil det ha store økonomiske og miljømessige konsekvenser.

a. Økonomiske konsekvenser av null-alternativet

- **Høyere behandlingskostnad**
Norske myndigheter har innført en avgift på forbrenning av restavfall, som er forventet å øke i årene fremover. Overkapasitet for restavfall gir en merkostnad som alle innbyggerne må betale. (beregnet merkostnad: 6,0–11,2 mill. per år)
- **Tapte materialinntekter**
Sorteringsanalyser viser at ca. halvparten av det som kastes i restavfallsbeholderen skulle vært sortert ut. Papir, plastemballasje og

glass- og metallemballasje er materialer som gir inntekter i selvkostregnskapet. (beregnet tapt inntekt: 1,4–1,5 mill. per år)

- **Høyere innsamlingskostnad**
Kostnader til biler, forsikringer og drivstoff forventes å øke i årene fremover. Uten de foreslåtte tiltakene vil kostnaden til innsamling bli vesentlig høyere enn nødvendig. Dette vil kreve flere biler, mer kjøring og økt bemanning. (beregnet merkostnad: 6,8–7,3 mill. per år)

De økonomiske konsekvensene av å ikke gjennomføre tiltakene er beregnet til mellom 14 og 20 millioner kroner årlig. Merkostnaden vil utgjøre ca. 5 prosent av gebyret, i tillegg til forventet kostnadsutvikling. Dette vil treffe innbyggerne urettferdig ved at det også belastes de som har lite avfall og sorterer godt.

Det er betydelige kostnader knyttet til avfallshenting, og unødvendig kjøring belastes også innbyggerne.

b. Miljømessige konsekvenser av null-alternativet

I tillegg til de økonomiske konsekvensene vil det ha betydelige konsekvenser for klima og miljø hvis vi ikke kaster mindre og sorterer mer.

- **Utslipp fra forbrenning**
RfDs miljøregnskap viser at utslipp fra forbrenning av restavfall er den største negative påvirkningen vi har på miljøet. Hvis vi ikke får ned restavfallsmengden, bidrar vi til utslipp fra forbrenningsanlegg som kunne vært unngått.
- **Unødvendig kjøring i nærmiljøet**
Renovasjonsbiler fører med seg både risiko og utslipp. Analyser vi har gjennomført viser at svært mange har halvfulle beholdere på tømmedagen. Det er viktig å ikke belaste miljøet med mer kjøring enn nødvendig.

- **Ressurser går tapt**
Sorteringsanalyser viser at restavfalls-beholderen inneholder både matavfall, plastemballasje, papir og glass- og metallemballasje. Mange kaster dette i restavfallet fordi beholderen har ledig plass, og at manglende sortering ikke får noen konsekvenser. Dette gjør at verdifulle ressurser går tapt, og at det må utvinnes flere nye råvarer enn nødvendig.

Konsekvensene av å ikke endre ordningen vil være økte utslipp, unødvendig kjøring og at ressurser går tapt. Dette reduserer muligheten for å nå målene våre og fører til økte utslipp på 4500 tonn CO₂-ekvivalenter årlig.

Ledig plass i beholderen fører ofte til mer feilsortering. Hyppig tømming av beholdere er lite rasjonelt og fører dessuten til økte utslipp og mindre gjenvinning.

11. Spørsmål og innvendinger

Nedenfor følger svar på de vanligste spørsmålene og innvendinger knyttet til endringene:

Hva med luktproblemer når restavfallet skal stå i fire uker?

Det er ca. 90 kommuner som allerede har innført fire ukers henting på restavfall, og det rapporteres ikke om at lukt er et stort problem. Matavfall skal som før hentes annenhver uke.

Hva med oss som har veldig stor avfallsproduksjon og som ikke passer inn i standardløsningen?

Familier med større avfallsproduksjon enn vanlig kan bestille større beholder eller oftere tømning. Denne tjenesten leveres til selvkost.

Hva med oss som har bleiebarn, og ikke har mulighet til å redusere restavfallsmengdene?

Det planlegges egne ordninger for familier med brukere av bleier, der de kan bestille større restavfallsbeholder til redusert pris.

Hva om jeg ikke ønsker å kildesortere?

Vi har alle et felles ansvar for å opptre ansvarlig. De som ikke sorterer må selv bære merkostnaden som de påfører fellesskapet (forurenser betaler prinsippet).

Kommer gebyret til å gå ned, nå som ordningen endres?

De som har lite avfall og sorterer godt, kan forvente å få besparelser. De som har mye avfall og sorterer dårlig må forvente å betale mer. Tiltakene som er foreslått, er ment å bremse den sterke kostnadsveksten som forventes å komme.

Hva er lovhjemmel for disse tiltakene?

Dette står beskrevet i forurensningslovens §34, punkt 2, første setning:

«Kommunene bør fastsette differensierte gebyrer, der dette vil kunne bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning».

Hvorfor kan vi ikke fortsette som før?

Kostnadene til renovasjon øker, og norske myndigheter legger stadig høyere avgift på avfall som forbrennes i stedet for å gjenvinnes. Uten tiltak vil renovasjonsgebyret bli unødvendig høyt, og miljømålene vil ikke oppnås.

Er dere ikke redde for at folk vil brenne avfall eller kvitte seg med det på ulovlig vis?

Den nye renovasjonsordningen vil inneholde løsninger som er tilpasset mange ulike behov, og vi har ingen indikasjoner på at folk begår miljøkriminalitet for å omgå den kommunale innsamlingsordningen.